

ОНИЩЕНКО Олексій Семенович (17. 03. 1933, с. Рудка Лубен. р-ну Харків., нині Полтав. обл.) — філософ, культуролог, історик. Доктор філософських наук (1976), професор (1977), академік НАНУ (1997), іноз. чл. низки академій наук і мистецтв. Заслужений діяч науки УРСР (1983). Державна премія України в галузі науки і техніки (2008). Ордени «За заслуги» 3-го (1998) та 2-го (2018) ступ., князя Ярослава Мудрого 5-го (2003), 4-го (2008) та 3-го (2013) ступ. Золота медаль ім. В. Вернадського НАНУ (2019). Закін. Київський університет (1956). Відтоді працював власкором терноп. г. «Вільне життя»; від 1959 — в Інституті філософії АН УРСР, де пройшов шлях від аспіранта до заст. дир. з наукової роботи (1973–78); у 1978–91 — директор Міжресп. філії Інституту наук. атеїзму Академії сусп. наук; 1992–2013 — ген. дир. НБУВ (усі — Київ). Розроблена ним концепція розвитку НБУВ сприяла її перетворенню на заг.-держ. наук.-інформ. комплекс (1996 бібліотека отримала статус національної). Акад.-секр. Відділ. історії, філософії і права НАНУ (1998–2015), від 2015 — радник Президії НАНУ. Головний редактор журналу «Бібліотечний вісник» (1993–2013) і низки продовжув. збірників, чл. редколегій багатьох міжнар. і вітчизн. фахових наук. часописів. Наукові дослідження стосуються філос.-соціол. проблем духов. культури, світогляду особи, наук.-тех. революцій, формування в Україні інформ. суспільства, історії науки. Брав участь у розробленні концепцій ідеології державотворення, розвитку гуманітар. сфери, реформи політ. системи, держ.

інформ. політики. Під наук. керівництвом та за участі О. видано низку фундам. вид.: 15-томну «Історію Національної академії наук України» (1993–2020), 3-томну «Історію Національної бібліотеки ім. В. Вернадського» (2003–08), «Бібліотечна справа в Україні в XX столітті» (2009), «Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського у перше десятиліття незалежності України (1991–2002)» (2019; усі — Київ) тощо.

Основні праці

Філософсько-соціологічні проблеми сучасної науково-технічної революції. К., 1976 (співавт.); Соціальний прогрес, релігія, атеїзм. К., 1977; Религия в век научно-технической революции. Москва, 1979; Релігійна обрядовість: зміст, еволюція, оцінки. К., 1988; Історія християнської церкви в Україні. К., 1992 (співавт.); Наука в дзеркалі преси. Ч. 1. К., 1996 (співавт.); Бібліотеки Києва у період нацистської окупації. К., 2004 (співавт.); Національна академія наук України 1918–2008. К., 2008 (укр., англ., рос. мовами; співавт.); Соціогуманітарні дослідження у Національній академії наук України: 2004–2008. К., 2008 (співавт.); Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій. К., 2011 (співавт.); Інформаційна складова соціокультурної трансформації українського суспільства. К., 2012 (співавт.); Інформатизація і модернізація соціокультурної сфери суспільства: взаємодія та розвиток. К., 2013 (співавт.); Розвиток інформаційної культури як умова єдності українського суспільства. К., 2017 (співавт.); Керманич української науки, життєвий і творчий шлях Б. Є. Патона: до сторіччя від дня народження. К., 2018 (співавт.); Засновники і президенти Національної академії наук України: Біобібліогр. матеріали. К., 2020 (співавт.).

Рекомендована література

1. Олексій Семенович Онищенко: Матеріали до біобібліографії. К., 2003;
2. 80-річчя академіка НАН України О. С. Онищенка // Вісник НАНУ. 2013. № 3;
3. 90-річчя академіка НАН України О. С. Онищенка. 2023. № 3.

Л. О. Матвійчук

Бібліографічний опис:

Онищенко Олексій Семенович / Л. О. Матвійчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-75412>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).